

Riktlinjer för skolplikt

Dokumenttyp RIKTLINJER	Diarienummer 2025-00345
Beslutad av Barn- och utbildningsnämnden	Datum 2025-12-02 § 119
Dokumentet gäller för Barn- och utbildningsnämnden	Reviderat 2025-11-11
För revidering ansvarar Barn- och utbildningsnämnden	Dokumentet gäller till 2029-11-10
För uppföljning ansvarar Barn- och utbildningsnämnden	Dokumentansvarig Barn- och utbildningsförvaltningen
Dokumentet ersätter Riktlinjer för skolplikt, antagen 2023-04-04 § 44	Delgiven i fullmäktige -

Bollnäs kommuns styrdokument

Aktiverande

Syftar till förändring och utveckling

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

Reglerar redan befintlig verksamhet

POLICY – anger kommunens förhållningssätt till givna situationer

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Innehållsförteckning

Riktlinjer för skolplikt.....	1
Innehållsförteckning.....	3
1. Inledning och bakgrund.....	4
1.1. Ramverk och överväganden.....	4
1.2. Koppling till andra styrdokument.....	4
2. Allmänt om skolplikt.....	4
3. Skolpliktsbevakning.....	5
3.1. Hemkommunen ansvar.....	5
3.2. Huvudmannens ansvar.....	5
3.3. Vårdnadshavarens ansvar.....	6
3.4. Elever som slutar på en kommunal skola.....	6
3.5. Ledighet.....	6
3.6. Fullgörande av skolplikten på annat sätt, exempelvis på en skola utomlands.....	7
3.7. Varaktig vistelse utomlands – skolplikten upphör.....	7
3.8. Främja närvaro.....	8
3.9. Giltig/ogiltig frånvaro.....	8
3.10. Föreläggande och vite.....	9
3.11. Uppföljning.....	9
4. Uppföljning och revidering.....	9
4.1. Uppföljning och ansvar.....	9
4.2. Revidering.....	9

1. Inledning och bakgrund

För att säkerställa att alla skolpliktiga barn i Bollnäs kommun får den utbildning de har rätt till har riktlinjer tagits fram för hur kommunen ska arbeta med skolplikt, skolpliktsbevakning, ledighet och barns utlandsvistelse. Riktlinjen ska ge vägledning för hur bestämmelser i skollagen tolkas och tillämpas i kommunen.

Riktlinjerna syftar till att beskriva hur barn- och utbildningsnämnden följer arbetet för en god skolnärvaro. De gäller för de skolor där Bollnäs kommun är huvudman om inget annat anges och gäller för elever i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.

1.1. Ramverk och överväganden

Riktlinjerna har sin grund i

- 7 kap. skollagen (2010:800) om skolplikt och rätt till utbildning
- 4 kap. 8 § skolförordningen (2011:185) om anmälningsskyldighet vid frånvaro
- Att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, Skolverkets allmänna råd för SKOLF 2012:34
- Viteslagen (1985:206)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- 6 kap. föräldrabalken (1949:381) om vårdnad, boende och umgänge
- Barnkonventionen som svensk lag

1.2. Koppling till andra styrdokument

Vägledning frånvaro

Handbok skolplikt

2. Allmänt om skolplikt

Elevers skolplikt regleras i skollagen och gäller för alla elever som är folkbokförda i Sverige samt för elever som har tillfälliga eller permanenta uppehållstillstånd. Skolplikt gäller inte för elever som varaktigt vistas utomlands.

Skolplikten inträder höstterminen det kalenderår som barnet fyller sex år och ska börja fullgöras i förskoleklass. Därefter ska skolplikten fullgöras i grundskolan eller i anpassad grundskola. Om särskilda skäl föreligger börjar skolplikten att gälla det år barnet fyller sju år. Uppskjuten skolplikt prövas av hemkommunen efter ansökan från barnets vårdnadshavare.

Normalt upphör skolplikten vid utgången av vårterminen det nionde skolåret. För elever som inte gått ut högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört kan hemkommunen pröva frågan om skolpliktens förlängning. Det gäller oavsett om elever går i kommunal eller fristående skola.

Ansvaret för att skolplikten uppfylls är delat mellan hemkommunen och huvudmannen för de skolenheter som elever är inskrivna vid.

Av skollagen framgår att alla elever i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om elever inte har giltiga skäl att utebli. Det innebär att alla elever har närvaroplikt.

Vissa undantag från närvaroplikten utöver anmäld sjukfrånvaro är till exempel läkarbesök, beviljad kortare ledighet för enskild angelägenhet eller

befrielse från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen vid synnerliga skäl.

3. Skolpliktsbevakning

3.1. Hemkommunen ansvar

Hemkommunen ansvarar för att barn som är folkbokförda i kommunen, men som inte går i kommunens förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola på något annat sätt får den utbildning de har rätt till.

Andra sätt att fullgöra skolgången kan vara i en fristående skola, i en annan kommuns grund- eller anpassad grundskola, eller enligt de särskilda bestämmelserna om utbildningsformer utanför skolväsendet som framgår av skollagens 24 kapitel.

Inom ramen för skolpliktsbevakning genomför utbildningskontoret regelbundna kontroller. Varje vecka görs kontroll av att alla elever, folkbokförda i Bollnäs kommun, har en skolplacering. Kontroll sker på utbildningskontoret genom kommunens verksamhetssystem som kontinuerligt uppdateras med Skatteverkets folkbokföringsuppgifter.

Skolpliktsbevakning inbegriper regelbunden kontakt med vårdnadshavare och andra personer i familjens närhet för att säkerställa att de skolpliktiga barnen har en skolplacering. Som en del i skolpliktsbevakningen ingår även kontakt med andra myndigheter såsom Skatteverket och Försäkringskassan.

Vid uppgifter om att barn är eller förväntas vara i utlandet under en längre tid följs framtagna rutiner för att utreda om barnen ska omfattas av skolplikt eller inte. Om utbildningskontoret bedömer att det finns oro för att ett skolpliktigt barn inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd görs en orosanmälan till socialtjänsten.

Utbildningskontoret har rutiner som ger vägledning till ansvariga tjänstepersoner.

För elever som har upprepade eller längre frånvaro från skolan har hemkommunen ansvaret att vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs för att tillgodose elevens rätt till utbildning.

Samordnade insatser kan vara kontakt med socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagning, barn- och ungdomshabilitering, polis med mera. De individuella behoven och situationen i övrigt avgör vilken samverkan som behövs i de enskilda fallen. Hemkommunen har ett processledaransvar.

Skolplikt gäller inte om barn varaktigt vistas utomlands, se avsnitt 5 nedan, oavsett om barnen fortfarande är folkbokförda i Sverige (7 kap. 2 § skollagen), eller om barnets förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet ska gå i skola (7 kap. 2 § skollagen).

3.2. Huvudmannens ansvar

Huvudmannen ansvarar för att elever i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola, fullgör sin skolgång. När elever som har skolplikt börjar eller slutar vid en skola som har annan huvudman än hemkommunen ska skolans huvudman informera hemkommunen snarast. Detsamma gäller om skolan har inlett utredning om att elever har upprepade

eller längre frånvaro. E-tjänst för anmälan finns på Bollnäs kommuns hemsida.

Rektor vid kommunal skola meddelar utbildningskontoret som i sin tur meddelar hemkommunen att elever har slutat

3.3. Vårdnadshavarens ansvar

Föräldrar som har vårdnaden om skolpliktiga barn ansvarar för att barnen fullgör skolplikten. I 6 kap. 2 § föräldrabalken åläggs bland annat att barns vårdnadshavare ska bevaka att barnen får tillfredsställande utbildning. Vårdnadshavare ansvarar även för att anmäla om barn är frånvarande enligt respektive skolas rutiner.

3.4. Elever som slutar på en kommunal skola

Elever som slutar vid en skola i kommunen ska inte skrivas ut innan skolan säkerställt att det finns en ny skolplacering eller att det finns ett beslut fattat av barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott att skolplikten har upphört.

3.5. Ledighet

Elever får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Beslut om ledighet fattas av rektor. Rektor kan delegera till lärare att bevilja ledighet upp till tio dagar. Rektor beslutar om en sådan delegering ska finnas. Lärare som beslutar om ledighet ska göra detta restriktivt och agera återhållsamt gällande beviljande av ledigheter (även vid kortare ledigheter).

Rektor får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar (7 kap. 18 § skollagen).

Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Med synnerliga skäl menas att det måste finnas en mycket stark anledning för barn att få vara lediga från skolan och bör, styrkas av någon annan än vårdnadshavare såsom exempelvis läkare, psykolog eller kurator.

Beslut om all ledighet ska grundas på en samlad bedömning. De kriterier som ska ligga till grund för beslutet om ledighet är:

- frånvarons längd,
- elevs studiesituation,
- möjligheterna att på olika sätt kompensera för den förlorade undervisningstiden och
- hur angelägen ledigheten är för elever.

Det är av betydelse att elever deltar i den undervisning som bedrivs under de skoldagar som är bestämda i kommunen samt att resor och andra aktiviteter, som inte bedöms som angelägna för elever, hänvisas till årets lov och övriga lediga dagar.

Rektor kan inte bevilja ledigheter månadsvis. Vid längre utlandsvistelse än en månad ansöker vårdnadshavare om att få fullgöra skolplikt på annat sätt.

Ansökan om ledighet görs i Skola24.

En ledighetsansökan kräver att båda vårdnadshavarna samtycker till den. Lagstiftningen utgår från att vårdnadshavare är överens om beslut som rör elever. Om vårdnadshavare inte är överens, är det upp till skolan att bedöma om ledighet kan beviljas eller inte utifrån rådande situation. Skolan ska fatta beslut utifrån syftet med ledighet och förhålla sig neutral i vårdnadshavares konflikt. Det är dock viktigt att båda vårdnadshavarna får samma information från skolan. Beslut om ledighet kan inte överklagas.

3.6. Fullgörande av skolplikten på annat sätt, exempelvis på en skola utomlands

Om elever ska bo och vistas utomlands under en begränsad tidsperiod, kortare än sex månader med avsikt att flytta tillbaka till Sverige efter en viss tid, ska vårdnadshavare ansöka om att elever ska fullgöra skolplikten på annat sätt. Ansökan görs i e-tjänsten Skolplikt och handläggs vid utbildningskontoret.

Kraven är höga för att barn som är folkbokförda i Sverige, och som bedöms ha skolplikt, ska få medges att fullgöra sin skolplikt på annat sätt än i skola i Sverige.

Om följande tre nedanstående förutsättningar som uppställs i 24 kap. 23 § skollagen är uppfyllda ska kommunen lämna medgivande till att fullgöra skolplikten på annat sätt:

1. Verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds enligt föreskrifter i denna lag.

Fullgott alternativ är svenska utlandsskolor som är godkända av Skolverket och följer den svenska läroplanen samt vissa internationella skolor som är till för barn som går i skola i landet under en begränsad tid.

2. Behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses.

Utbildningskontoret har insyn i barns skolgång i skolan utomlands, kan följa upp barns kunskaper och om barn är närvarande i skolan. Utbildningskontoret ska också kunna få information om barnen följer en plan för undervisningen.

3. Det finns synnerliga skäl.

Kommunen gör alltid en individuell bedömning när det kommer till om det finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl innebär att bestämmelsen ska tillämpas med stor restriktivitet, dvs. rena undantagsfall.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott fattar beslut på delegation från barn- och utbildningsnämnden om medgivande till att fullgöra skolplikten på annat sätt. Medgivandet ska återkallas, om det kan antas att förutsättningarna enligt ovan inte längre finns. Beslut kan överklagas till förvaltningsrätten.

Vid ett medgivande om fullgörande av skolplikt på annat sätt upphör kommunens ansvar att finansiera elevers utbildning. Elever blir utskrivna från sina hemskolor då de alternativa utbildningarna utgör elevernas nya skolplacering.

3.7. Varaktigt vistelse utomlands – skolplikten upphör

Skolplikten upphör för barn i de fall familjen flyttar utomlands permanent och inte längre är folkbokförd i landet.

Skolplikten upphör även i de fall då barn fortfarande är folkbokförda i landet men där hemkommunen bedömer att barnen varaktigt vistas utomlands. I Bollnäs kommun görs en helhetsbedömning utifrån längden på vistelsen och om den är sammanhängande eller inte. Som riktlinje görs bedömningen att varaktigt vistelse vid en utlandsvistelse är en sammanhängande period om sex månader. Om barn bedöms varaktigt vistas utomlands upphör skolplikten. Hemkommunens ansvar för att skolplikten fullgörs upphör därmed och barnen mister sina skolplaceringar. Om familjer flyttar tillbaka har barn

samma rätt till utbildning som alla andra elever och Bollnäs kommun försöker så långt det är möjligt att tillgodose önskemål om skolplacering.

Om barn ska bo utomlands ett år eller mer ska barnens vårdnadshavare anmäla detta till Skatteverket

Även om barn vid varaktig vistelse i utlandet inte omfattas av skolplikt har hemkommunen alltid ett ansvar för barnen så länge som de är folkbokförda i landet. Därför behöver hemkommunen minst en gång per termin få in uppgifter från vårdnadshavare som kan styrka eventuell fortsatta vistelse i utlandet.

3.8. Främja närvaro

En gemensam rutin för att främja närvaro samt upptäcka, utreda och åtgärda frånvaro finns för skolorna. Alla skolpliktiga barn har en ovillkorlig rätt att få tillgång till utbildning, vilket finns reglerat i skollagen och barnkonventionen. Skolplikten medför en närvaroplikt, det vill säga skyldighet att delta i den utbildning som ordnas. Liksom all annan pliktlagstiftning krävs det giltigt skäl för att utebli från undervisningen.

Ansvaret för att se till att skolpliktiga barn fullgör sin skolplikt delas mellan vårdnadshavare och kommun. Väl fungerande system för närvaroregistrering och uppföljning finns tillgänglig på respektive skola. Elever och vårdnadshavare får information om de rutiner som finns på skolan.

3.9. Giltig/ogiltig frånvaro

När elever är frånvarande på grund av sjukdom eller dylikt anmäler vårdnadshavare det i det digitala systemet Skola24.

Ogiltig frånvaro registreras om vårdnadshavare inte meddelat eller bekräftat för skolan att elever är borta. Om elever kommer för sent till lektioner kan det räknas som ogiltig frånvaro.

Elever som är i skolan men inte på lektioner registreras som ogiltig frånvaro.

Elever som uteblir från skolan när rektor avslagit beviljad ledighet kommer att registreras som ogiltig frånvaro. Om utredning startar anmäls detta i e-tjänsten.

Ogiltig frånvaro anges på terminsbetyget.

Rektors utredning av frånvaro ska göras när skolpliktiga elever:

- har varit sammanhängande giltigt eller ogiltigt frånvarande minst två veckor,
- har varit ogiltigt frånvarande under minst fem tillfällen som omfattar minst 25% av skoldagen under en månads skoltid eller,
- uppvisar varningssignaler eller riskfaktorer för frånvaro, till exempel då elevers frånvaro börjar bilda ett mönster.

3.10. Föreläggande och vite

Om elever inte fullgör skolplikten och har en omfattande frånvaro kan hemkommunen förelägga elevers vårdnadshavare, enligt 7 kap 23 § Sl. I ett föreläggande begär nämnden att vårdnadshavare ska tillse att elever infinner sig på en specifik skola vid en viss tid. Ett föreläggande ska ses som en sista åtgärd och enbart beslutas om vårdnadshavare inte har fullgjort sina skyldigheter att göra vad de kan för att elever fullgör sin skolgång.

Föreläggandet ska riktas enskilt mot elevers vårdnadshavare.

Om föreläggandet inte följs får det förenas med ett vite. Vitet kan antingen vara av engångskaraktär eller löpande karaktär, se lag (1985:206) om viten för utförligare reglering. Om föreläggandet inte har följts ansöker hemkommunen om utdömmande av vite hos förvaltningsrätten.

En orosanmälan enligt 14 kap 1 § SoL bör ha gjorts inför ett föreläggande.

3.11. Uppföljning

Enligt barn- och utbildningsnämndens beslut 2019-10-09 redovisas elevers frånvaro/närvaro samt skolornas åtgärder till barn- och utbildningsnämnden regelbundet enligt särskilt beslut. Sammanställning och analys görs och är en del av det systematiska kvalitetsarbetet samt utgör en viktig del av skolornas utvecklingsarbete för att främja närvaro

4. Uppföljning och revidering

4.1. Uppföljning och ansvar

Riktlinjer för skolpliktsbevakning följs upp vart fjärde år eller vid behov. Ansvarig för uppföljning är av förvaltningschef utsedd tjänsteman.

4.2. Revidering

Riktlinjer för skolpliktsbevakning aktualitetsprövas vart fjärde år eller tidigare om behov finns. Aktualitetsprövning görs av person med kunskap om skollagen. Om behov finns genomförs aktualitetsprövning av en större grupp inom utbildningskontoret.